

Byla C-357/19

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2019 m. gegužės 6 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumunija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. gegužės 6 d.

Skundą pateikusios šalys:

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție

PM ir kt.

Atsakovai:

QN ir kt.

Autoritatea Națională pentru Turism

Agenția Națională de Administrare Fiscală

SC Euro Box Promotion SRL

Pagrindinės bylos dalykas

Specialusis skundas dėl 2018 m. birželio 5 d. *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausiasis Kasacinis ir Teisingumo Teismas, Rumunija, toliau – ICCJ) teisėjų kolegijos, sudarytos iš 5 teisėjų, paskelbto nuosprendžio panaikinimo.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Vadovaujantis SESV 267 straipsniu, prašoma išaiškinti ES sutarties 19 straipsnio 1 dalį, SESV 325 straipsnio 1 dalį, Konvencijos dėl Europos Bendrijų finansinių

interesų apsaugos, parengtos vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu, 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktus bei 2 straipsnio 1 dalį ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antrą pastraipą. Taip pat prašoma, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą būtų nagrinėjamas taikant pagreitintą procedūrą.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Europos Sąjungos sutarties 19 straipsnio 1 dalis, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 325 straipsnio 1 dalis, Konvencijos dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos, parengtos vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu, 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktai bei 2 straipsnio 1 dalis ir teisinio saugumo principas turi būti aiškinami taip, kad jiems prieštarauja išorės teisminės institucijos, t. y. *Curtea Constituțională a României* (Rumunijos Konstitucinis Teismas), sprendimo dėl teisėjų kolegijos sudėties teisėtumo priėmimas, dėl kurio sudaromos sąlygos pateikti specialiuosius skundus dėl atitinkamu laikotarpiu priimtų įsiteisėjusių nuosprendžių?

2. Ar Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad jai prieštarauja pagal vidaus teisę privaloma išorės teisminės institucijos išvada dėl teisėjų kolegijos, kuriai priklauso vadovaujančias pareigas einantis teisėjas, kuris buvo paskirtas ne atsitiktine tvarka, o vadovaujantis skaidriomis, žinomomis ir šalių neginčytomis taisyklėmis, taikomomis visoms šios kolegijos nagrinėjamos byloms, nepriklausomumo ir nešališkumo stokos?

3. Ar Sąjungos teisės viršenybė turi būti aiškinama taip, kad nacionalinis teismas gali netaikyti byloje dėl konstitucinio ginčo priimto Konstitucinio Teismo sprendimo, kuris yra privalomas pagal nacionalinę teisę?

Taikytinos Sąjungos teisės nuostatos ir Teisingumo Teismo jurisprudencija

ES sutarties 19 straipsnio 1 dalis

SESV 325 straipsnio 1 dalis

Konvencijos dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos, parengtos vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu (toliau – PIF konvencija), 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktai bei 2 straipsnio 1 dalis

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio antra pastraipa

2007 m. birželio 7 d. Tarybos sprendimas 2007/436/EB, Euratomas, dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos

2013 m. vasario 26 d. Sprendimas *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105; 2017 m. gruodžio 5 d. Sprendimas *M.A.S. ir M.B.*, C-42/17, EU:C:2017:936; 2018 m. birželio 5 d. Sprendimas *Kolev ir kt.*, C-612/15, EU:C:2018:392; 2018 m. gegužės 2 d. Sprendimas *Scialdone*, C-574/15, EU:C:2018:295; 2015 m. rugsėjo 8 d. Sprendimas *Taricco ir kt.*, C-105/14, EU:C:2015:555; 2018 m. kovo 20 d. Sprendimas *Di Puma*, C-596/16 ir C-597/16, EU:C:2018:192; 2018 m. vasario 27 d. Sprendimas *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117; 2006 m. rugsėjo 19 d. Sprendimas *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587; 2017 m. vasario 16 d. Sprendimas *Margarit Panicello*, C-503/15, EU:C:2017:126; 2001 m. rugsėjo 30 d. Sprendimas *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513; 2014 m. liepos 10 d. Sprendimas *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067; 1978 m. kovo 9 d. Sprendimas *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49; 2010 m. birželio 22 d. Sprendimas *Melki ir Abdeli*, C-188/10 ir C-189/10, EU:C:2010:363

Taikytinos nacionalinės teisės nuostatos

Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (Įstatymas Nr. 135/2010 dėl baudžiamojo proceso kodekso), iš dalies pakeistas *Legea nr. 255/2013* (Įstatymas Nr. 255/2013) ir *Ordonanța de urgență a Guvernului României nr. 18/2016* (Dekretas įstatymas Nr. 18/2016). 426 straipsnio 1 dalies d punkte numatoma galimybė pateikti skundą dėl įsiteisėjusių teismo nuosprendžių baudžiamosiose bylose panaikinimo tuo atveju, kai sudarant apeliacinio teismo sudėtį nesilaikoma įstatymo. 432 straipsnio 1 dalyje nustatoma, kad patenkinus tokį skundą skundžiamas nuosprendis panaikinamas, o byla nagrinėjama iš naujo.

Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a ÎCCJ (Reglamentas dėl ICCJ struktūros ir administracinės veiklos), priimtas ICCJ Valdančiosios tarybos pagal Įstatymą Nr. 304/2004, paskelbtą iš naujo jį iš dalies pakeitus ICCJ sprendimu Nr. 3/2014 (toliau – Reglamentas dėl struktūros ir administracinės veiklos).

28 straipsnyje nustatyta, kad ICCJ veikia 5 teisėjų kolegijos, turinčios įstatyme nustatytą kompetenciją, kurioms, priklausomai nuo bylų, pirmininkauja pirmininkas, pirmininko pavaduotojai, Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas arba vyriausias pagal amžių teisėjas.

29 straipsnio 1 dalyje numatyta procedūra, pagal kurią baudžiamosiose bylose sudaromos 5 teisėjų kolegijos. Pagal ją ICCJ pirmininkas arba, jeigu jis nedalyvauja, vienas iš pirmininko pavaduotojų kasmet viešame teismo posėdyje traukiant burtus į kiekvieną kolegiją skiria 4 arba, priklausomai nuo bylų, 5 ICCJ Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjus.

2018 m. lapkričio 7 d. *Curtea Constituțională a României (Rumunijos Konstitucinis Teismas) sprendimas Nr. 685*, kuriame konstatuotas konstitucinio pobūdžio teisinis ginčas tarp Parlamento ir ICCJ dėl to, kad tik 4 iš 5 kolegijos, sudarytos iš 5 teisėjų, narių buvo paskirti traukiant burtus, o tai prieštarauja *Legea*

nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (Įstatymas Nr. 304/2004 dėl teismų sistemos organizavimo) 32 straipsnio nuostatomis. Kalbant apie šio sprendimo teisinius padarinius, Konstitucinis Teismas pažymėjo, kad jis taikomas taip pat ir įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu užbaigtoms byloms, jei terminas, per kurį šalys gali pasinaudoti įsiteisėjusio teismo nuosprendžio apskundimo galimybe dar nėra pasibaigęs.

Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (Įstatymas Nr. 303/2004 dėl teisėjų ir prokurorų statuso) (paskelbtas iš naujo) 99 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyta, kad Konstitucinio Teismo sprendimų nesilaikymas laikomas drausmės pažeidimu.

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 2018 m. birželio 5 d. ICCJ 5 teisėjų kolegija priėmė nuosprendį dėl apeliacinio skundo, kuriuo skundžiamas 2017 m. kovo 28 d. ICCJ Baudžiamųjų bylų skyriaus nuosprendis. Ši kolegija buvo sudaryta iš Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko ir 4 kitų teisėjų, paskirtų traukiant burtus pagal Reglamentą dėl struktūros ir administracinės veiklos. Šiuo galutiniu nuosprendžiu buvo paskirtos bausmės už tam tikrus korupcijos, piktnaudžiavimo tarnyba ir mokesčių vengimo veiksmus.
- 2 Kalbant apie **korupcijos veiksmus**, iš esmės buvo konstatuota, kad 2010-2012 m. laikotarpiu ministrė PM koordinavo mechanizmą, dėl kurio ji ir su ja artimais susiję asmenys (UR – ministrės asmeninis patarėjas, VS – nacionalinės investavimo institucijos direktorius, SP – ministerijos generalinis sekretorius, ir RO – asmeninis padėjėjas) iš tam tikrų komercinių bendrovių atstovų gavo pinigų sumą tam, kad, atsižvelgiant į ženkliai sumažintų biudžeto asignavimų ir gerokai vėluojančių atsiskaitymų už atliktus darbus kontekstą, užtikrintų, jog bendrovėms būtų laiku sumokama už atliktus darbus įgyvendinant iš ministerijos biudžeto finansuojamas programas.
- 3 Kalbant apie **piktnaudžiavimo tarnyba veiksmus**, buvo konstatuota, kad 2011 m. PM, būdama ministre, paskatino Regioninės plėtros ir turizmo ministeriją sudaryti paslaugų sutartį su *SC Europlus Computers SRL* dėl paslaugų teikimo reklamuojant Rumuniją renginiuose, kurie vyko Rumunijos bokso federacijai organizuojant tarptautinį profesionalaus bokso turnyrą.
- 4 Iš tiesų sporto renginį suorganizavo *SC Europlus Computers SRL*, administruojama TQ, kuriai sudarius reklamos paslaugų teikimo sutartį komercinio renginio organizavimui buvo skirtos 8 116 800 Rumunijos lėjų (RON) sumą sudarančios valstybės lėšos ir kuriai atiteko visos iš renginio gautos pajamos.
- 5 Taigi buvo nustatyta, kad valstybės lėšos buvo panaudotos įstatyme draudžiamu būdu ir kad sutartis buvo sudaryta pažeidžiant su viešojo pirkimo sutartimis susijusius teisės aktus, nes buvo įsigytos paslaugos, kurios nėra priskirtinos išlaidų kategorijoms, atitinkančioms reikalavimus, kad būtų įtrauktos į Sąjungos

finansuojamas programos pagal projektą „Rumunijos turizmo prekės ženklo skatinimas“ įgyvendinant 2007-2013 m. regioninės veiklos programą. Esant tokioms aplinkybėms, Europos lėšų valdymo institucija atsisakė tvirtinti sumas, todėl sumas, kurios turėjo būti išmokėtos iš Europos fondų, reikėjo visiškai padengti iš valstybės biudžeto, padarant 8 116 800 RON žalos Regioninės plėtros ir turizmo ministerijai.

- 6 Kalbant apie **veiksmus, susijusius su mokesčių vengimu**, buvo nustatyta, kad siekiant sumažinti mokesčių sumą, mokėtiną valstybės biudžetui nuo pajamų, gautų organizuojant minėtą renginį, TQ į *SC Europlus Computers SRL* apskaitą įtraukė fiktyvios bendrovės išrašytus dokumentus, kuriuose patvirtinamos tariamai patirtos fiktyvios išlaidos teikiant reklamos ir konsultavimo paslaugas, dėl ko buvo padaryta atitinkamai 646 838 RON, iš kurių 388 103 RON PVM, ir 90 669 RON, iš kurių 54 402 RON PVM, žala.
- 7 Nuosprendžiui įsiteisėjus, 3 m. laisvės atėmimo bausme nuteistas RO ir 5 m. laisvės atėmimo bausme nuteistas TQ buvo įkalinti, tuo tarpu PM skirta 6 m. laisvės atėmimo bausmė negalėjo būti įvykdyta, nes ji išvyko iš Rumunijos teritorijos, o vėliau buvo suimta Kosta Rikoje ekstradicijos į Rumuniją tikslais. Kitiems nuteistiesiems asmenims, t. y. UR, VS, QN ir SP, buvo skirtos laisvės atėmimo bausmės, jų vykdymą atidedant.
- 8 Po 2018 m. lapkričio 7 d. Konstitucinio Teismo sprendimo specialiuoju skundu dėl panaikinimo skundą pateikusios šalys prašo panaikinti 2018 m. birželio 5 d. ICCJ nuosprendį ir iš naujo nagrinėti jų apeliacinius skundus. Skundą pateikusių šalių prašymai buvo pripažinti priimtinais ir sujungti į vieną bylą, kad būtų nagrinėjami bendrai. Kartu buvo sustabdytas laisvės atėmimo bausmių vykdymas iki tol, kol bus išnagrinėtas skundas dėl įsiteisėjusio nuosprendžio panaikinimo RO, TQ ir PM atžvilgiu, o pastarieji buvo paleisti į laisvę.
- 9 Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas turi nuspręsti, ar pateikti argumentai yra pagrįsti, ir arba atmesti specialųjį skundą paliekant galioti skundžiamą nuosprendį, arba patenkinti skundą panaikinant apkaltinamąjį nuosprendį ir perduodant apeliacinius skundus nagrinėti iš naujo.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 10 Šalys, išskyrus *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* (prokuratūra prie Aukščiausiojo Kasacinio ir Teisingumo Teismo, Rumunija), tvirtino, kad Sąjungos teisė šioje byloje netaikytina. Todėl, atsižvelgiant į bylos dalyką ir į tai, kad Konstitucinio Teismo sprendimai yra privalomi ir negali būti paneigiami Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimu, šioje byloje taikomos tik vidaus teisės nuostatos.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 11 Prejudiciniais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas iš esmės siekia sužinoti, ar, atsižvelgiant į baudžiamųjų sankcijų veiksmingumo principą stambaus sukčiavimo atvejais, nuostatoms, kurių išaiškinimo prašoma, ir teisinio saugumo principui, vertinamiems atsižvelgiant į Chartiją, prieštarauja institucijos, kuri nėra teismų sistemos dalis ir kuri pasisako dėl specialiojo skundo pagrįstumo, priimto sprendimo taikymas, jei tai reikštų, kad nacionalinis teismas turi panaikinti iki minėto sprendimo priėmimo įsigaliojusius nuosprendžius ir grąžinti bylą, kad tie patys byloje pareikšti kaltinimai būtų nagrinėjami iš naujo apeliacine tvarka.
- 12 Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatyta, kad SESV 325 straipsnio 1 dalimi valstybės narės įpareigojamos kovoti su sukčiavimu ir kitomis Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiomis neteisėtomis veikomis taikant veiksmingas ir atgrasomas priemones, ir, kadangi remiantis Sprendimo 2007/436 2 straipsnio 1 dalies b punktu Sąjungos nuosavus išteklius sudaro pajamos, gaunamos taikant PVM, egzistuoja tiesioginis ryšys tarp pajamų iš PVM gavimo laikantis taikytinos Sąjungos teisės ir atitinkamų lėšų iš PVM įtraukimo į Sąjungos biudžetą, nes bet koks trūkumas gaunant pirmąsias potencialiai sumažins antrąsias (Sprendimas *Åkerberg Fransson*).
- 13 Taip pat nurodyta, kad, nors kovojant su suderintų normų PVM srityje pažeidimais valstybės narės turi procedūrinę ir institucinę autonomiją, tokia autonomija visgi yra ribojama ne tik proporcingumo principo ir lygiavertiškumo principo, kurio taikymas šioje byloje nenagrinėjamas, bet ir veiksmingumo principo, pagal kurį reikalaujama, kad minėtos sankcijos būtų veiksmingos ir atgrasomos (Sprendimas *Scialdone* ir Sprendimas *Taricco ir kt.*).
- 14 Teisingumo Teismas nusprendė, kad *in primis* nacionalinis įstatymų leidėjas turi imtis būtinų priemonių. Prireikus jis turi pakeisti savo teisės normas ir garantuoti, kad procesinės nuostatos, taikomos vykdant baudžiamąjį persekiojimą dėl Sąjungos finansiniams interesams kenkiančių nusikalstamų veikų, nebūtų suprastos taip, kad dėl su jomis susijusių priešasčių nuolat kiltų pavojus, jog už tokius nusikaltimus sudarančias veikas nebus baudžiama, bei užtikrinti kaltinamųjų pagrindinių teisių apsaugą.
- 15 Kalbant apie nacionalinius teismus, Teisingumo Teismas nurodė, kad jie turi užtikrinti iš SESV 325 straipsnio 1 dalies kylančių pareigų vykdymą ir bylose dėl sunkių nusikaltimų PVM srityje netaikyti vidaus teisės nuostatų, kurios užkerta kelią veiksmingų ir atgrasomų sankcijų taikymui kovojant su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu.
- 16 Vis dėlto pareiga užtikrinti veiksmingą Sąjungos išteklių surinkimą neatleidžia nacionalinių teismų nuo būtino pagrindinių teisių, užtikrintų Chartijoje, ir bendrųjų Sąjungos teisės principų laikymosi, nes baudžiamosiomis bylomis už nusikalstamas veikas PVM srityje įgyvendinama Sąjungos teisė, kaip tai

suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį. Baudžiamosios teisės srityje šių teisių turi būti paisoma ne tik vykstant baudžiamiesiems procesams, bet ir išteisminio tyrimo metu nuo momento, kai asmeniui pareiškiami kaltinimai (Sprendimas *M.A.S. ir M.B.*, Sprendimas *Kolev ir kt.* ir Sprendimas *Di Puma ir Zecca*).

- 17 Priminęs, kad ES Sutarties 19 straipsniu, kuriame detalizuota ES Sutarties 2 straipsnyje įtvirtinta teisinės valstybės vertybė, pareiga užtikrinti teisminę kontrolę Sąjungos teisės sistemoje nustatyta ne tik Teisingumo Teismui, bet ir nacionaliniams teismams, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas pažymi, kad Sąjungos teisėje teisės subjektams numatytų teisių veiksmingos teisminės gynybos principas, į kurį daroma nuoroda ES Sutarties 19 straipsnio 1 dalyje, yra Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintas bendrasis principas, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų.
- 18 Kiekviena valstybė narė turi užtikrinti, kad institucijos, priskirtos jos teisių gynimo priemonių Sąjungos teisei priklausančiose srityse sistemai, kaip „teismai“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, atitiktų veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus, o tam yra itin svarbu, kad ši institucija išliktų nepriklausoma.
- 19 Nepriklausomumo garantija, kuri yra neatsiejama nuo teismo paskirties, būtina ne tik Sąjungos lygmeniu, būtent Sąjungos teisėjams ir Teisingumo Teismo generaliniams advokatams, bet ir valstybių narių lygmeniu nacionaliniams teismams (*Associação Sintical dos Juizes Portugueses*).
- 20 Nepriklausomumo sąvoka visų pirma suponuoja, kad atitinkama institucija savo teismines funkcijas vykdo visiškai nepriklausomai, jos nesaisto jokie hierarchijos ar pavaldumo ryšiai, ji negauna jokių nurodymų ar įpareigojimų, taigi yra apsaugota nuo išorinio poveikio ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jos narių nepriklausomam sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams (Sprendimas *Wilson* ir Sprendimas *Margarit Panicello*).
- 21 Teisingumo Teismas ne kartą pabrėžė *res judicata* galios principo svarbą (Sprendimas *Köbler*). Todėl nurodyta, kad pagal Sąjungos teisę nereikalaujama, jog, siekdama atsižvelgti į bylai svarbios Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimą, kurį Teisingumo Teismas pateikė po to, kai buvo priimtas *res judicata* galią įgijęs teisminės institucijos sprendimas, ši institucija peržiūrėtų tą sprendimą (Sprendimas *Impresa Pizzarotti*).
- 22 Atsižvelgiant į tai, kad nuostatos, kurias prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas laiko svarbiomis nagrinėjamai bylai, aiškinamos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, bei atsižvelgiant į bylos dalyką ir reikšmingus faktus, atsakymas į **pirmąjį prejudicinį klausimą** yra būtinas, siekiant nustatyti, ar valstybių narių pareigos, kaip tai suprantama pagal SESV 325 straipsnio 1 dalį ir PIF konvencijos 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktus bei 2 straipsnio 1 dalį, taip pat apima jau pritaikytų baudžiamųjų sankcijų vykdymą.

- 23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad būtų tikslinga išaiškinti SESV 325 straipsnio 1 dalyje pateiktą frazę „ir kitoms [Sąjungos finansiniams interesams kenkiančioms] neteisėtoms veikoms“, nes tai leistų nustatyti, ar ši frazė gali būti suprantama kaip apimanti konkrečius korupcijos veiksmus ir sukčiavimą vykdant viešųjų paslaugų sutartį, visų pirma tuo atveju, kai siekiama, kad apgaulės būdu skirtos sumos būtų išmokėtos iš Europos fondų, net jei pastarieji ir netapo sukčiavimo aukomis, turint omenyje, kad tokiomis aplinkybėmis keliami ypač didelė grėsmė Sąjungos finansiniams interesams.
- 24 Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją bei į teisėtumo principo, pagal kurį įstatymas turi būti numatomas, apibrėžtas ir negaliojantis atgaline data, svarbą tiek Sąjungos, tiek nacionalinės teisės sistemoje, **antruoju prejudiciniu klausimu** prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje nurodytai sąvokai „pagal įstatymą įsteigtas“ teismas prieštarauja Konstitucinio Teismo išaiškinimas dėl neteisėtos teisminės institucijos sudėties.
- 25 Teisingumo Teismo išaiškinimas yra būtinas, kad teismas galėtų nustatyti, ar esama kliūčių netaikyti sprendimo, kuriuo grindžiamas specialusis skundas.
- 26 Kaip nurodyta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, kompetentingi nacionaliniai teismai, spręsdami, ar galima netaikyti materialinės baudžiamosios teisės nuostatų, turi užtikrinti, kad būtų paisoma nusikalstamos veikos padarymu kaltinimų asmenų pagrindinių teisių (Sprendimas *Taricco ir kt.*) ir kad jie gali taikyti nacionalinius pagrindinių teisių apsaugos standartus, jeigu šis taikymas nepažeidžia Chartijoje, kaip ją aiškina Teisingumo Teismas, numatyto apsaugos lygio ir Sąjungos teisės viršenybės, vienovės ir veiksmingumo (Sprendimas *Åkerberg Fransson*, Sprendimas *M.A.S. ir M.B.*).
- 27 Galiausiai, **trečiuoju prejudiciniu klausimu** prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar siekiant užtikrinti visišką ES teisės veiksmingumą turi būti netaikomas Konstitucinio Teismo sprendimas tuo atveju, kai teismas šio sprendimo privalo laikytis, o jo nesilaikymas reikštų drausmės pažeidimą.
- 28 Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nurodyta, kad nacionalinis teismas privalo užtikrinti visišką Sąjungos teisės veiksmingumą, netaikydamas (prireikus, savo iniciatyva) bet kokių jai prieštarujančių nacionalinės teisės aktų nuostatų, ir kad bet kuri nacionalinės teisės nuostata arba teisėkūros, administracinė ar teisminė praktika, kuria atsisakoma kompetentingam teismui suteikti šiuos įgaliojimus, yra nesuderinama su pačiai Sąjungos teisės prigimčiai būdingais reikalavimais (Sprendimas *Simmenthal* ir Sprendimas *Melki ir Abdeli*).
- 29 Teisingumo Teismo išaiškinimas yra būtinas, siekiant nustatyti, ar Konstitucinio Teismo, t. y. išorės teisminės institucijos, turinčios išimtinę kompetenciją nagrinėti konstitucinius ginčus, kurios išaiškinimas turi *erga omnes* galią, sprendimas priklauso nuostatų, kurios siekiant užtikrinti visišką Sąjungos teisės

veiksmingumą gali ir turi būti netaikomos, kategorijai, visų pirma tuo atveju, kai teismui, kuris siekia pašalinti tokias pasekmes, pagal nacionalinės teisės nuostatas gali būti skiriama drausminė nuobauda.

- 30 Šis išaiškinimas yra ypač svarbus, nes nesulaukus atsakymo, esama didelio pavojaus, kad, nepriklausomai nuo atsakymo į pirmuosius du klausimus, sprendimas negali būti taikomas vidaus teisėje.
- 31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas atkreipia Teisingumo Teismo dėmesį į išaiškinimą, pagal kurį, atsižvelgiant į teismų nepriklausomumo principo svarbą, sąsają su Sąjungos teise tikslinga nustatyti taip pat ir bylose, kuriose taikoma tik nacionalinė teisė, kai dėl teisminės institucijos, įskaitant Konstitucinį Teismą, priimtų sprendimų kyla pavojus šio principo įgyvendinimui.

Nacionalinio teismo pozicija

- 32 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, Konstitucinio Teismo sprendimo, dėl kurio turi būti panaikinami įsiteisėję 5 teisėjų kolegijos nuosprendžiai ir dėl kurio daugelyje bylų dėl Sąjungos finansiniams interesams kenkiančio stambaus sukčiavimo taikytos baudmės nebebūtų veiksmingos ir atgrasomos taip, viena vertus, sukuriant nebaudžiamumo išpūdį, o kita vertus, keliant nuolatinį pavojų, kad, atsižvelgiant į bylų sudėtingumą ir trukmę iki kol bus priimtas galutinis nuosprendis byla išnagrinėjus iš naujo, dėl suėjusio senaties termino nebus baudžiama, taikymas prieštarauja Sąjungos teisei.
- 33 Be to, teismų nepriklausomumo ir teisinio saugumo principams prieštarauja tai, kad dėl Konstitucinio Teismo sprendimo sukuriamos privalomos pasekmės sprendimams, kurie jo priėmimo dieną jau yra įsigalioję, nebent esama rimtų priežasčių manyti, kad atitinkamose bylose teisė į teisingą bylos nagrinėjimą nebus užtikrinta.
- 34 Todėl ICCJ Valdančiosios tarybos pateiktas ir į Reglamentą dėl struktūros ir administracinės veiklos perkeltas, neginčijamas ir teismų praktikoje vieningai priimtas išaiškinimas nėra rimtas pagrindas tokioms pasekmėms pateisinti.
- 35 Be to, sprendimas dėl ICCJ kreiptis į Konstitucinį Teismą, dėl ko buvo priimtas 2018 m. lapkričio 7 d. sprendimas, Komisijos ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Rumunijos pažangos pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą įvardijamas kaip vienas iš veiksnių prieš pagrindines teismines institucijas, turinčių „aiškių pasekmių teismų nepriklausomumui“.
- 36 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, teisminės institucijos, įskaitant Konstitucinį Teismą, sprendimo pasekmių privalomas pobūdis, dėl kurio panaikinama nacionalinio teismo kompetencija vertinti viršenybės principo taikymo galimybę, prieštarauja Sąjungos teisei.
- 37 Šioje byloje pagreitinotos procedūros taikymas grindžiamas tiek poreikiu greitai išaiškinti atitinkamų nuteistųjų asmenų teisinę padėtį, tiek tuo, kad laikui bėgant

kyla pavojus, kad bus neįmanoma veiksmingai įvykdyti bausmių, atsižvelgiant į tai, kad vienas iš nuteistųjų asmenų yra ne Rumunijos teritorijoje, ir kartu atlyginti padarytos žalos.

DARBINIS VERTINIMAS